

Contact ONAFHANKELIJKHEIDSFRONT PARTIZANEN

regio Mechelen

BELGISCH PARTIZANENLEGER - PATRIOTTISCHE MILITIES - BURGERLIJK VERZET - SLUIKPERS

MAART 2012

Als reactie op ons vorig contact kregen wij van ons bestuurslid Hugo Lejon volgende info over Lt Van Poppel en De Coninck:

Lt Van Poppel behoorde tot het commando AS Mechelen (Geheim Leger) onder het commando van majoor Smolders. Van Poppel gebruikte na de bevrijding een eigen stempel met de vermelding "inlichtingsofficier" (briefwisseling in mijn archief).

Staf Schaerlaeckens maakt melding van zijn opdracht via de "corpscommandant" (PA of OF ?) zonder zijn naam te noemen om Lt Van Poppel te steunen die de Britse bevrijders ging begeleiden via de route over Mechelen-Walem-Antwerpen Staf kon dus deze Van Poppel niet vinden . . . (zie verder het verhaal over de bevrijding van Walem)

De PA-PM Mechelen had een koerier "Adriaan" (alias Louis Nees, Mechelaar en invalide) die de berichten per fiets van de naderende bevrijders en de bevelen door gaf aan de sectoren.

Dit gebeurde ook voor Willebroek-Boom.

Sinds eind 1941 bestond een verzetsgroep in Boom met burgemeester Frans Holsters (lid van *Légion Belge*) en diens broer Marcel (lid van *Fidelio*) met als doel "bij de bevrijding voorkomen dat bij een machtsvacuüm de "communisten" de macht zouden over nemen".

Daartoe werden drie secties opgericht : sectie Boom/sectie Puurs (met Willebroek en Bornem) en sectie Londerzeel. Alleen sectie Boom werd bevolkt...

Samen politiecommissaris Rummens en Marcel Holsters werd een spionnennetwerk opgezet :

Marcel Holsters werd "lid" van de DeVlag , liep in uniform en met de kentekens van deze nazi organisatie.

Op maandag 4.09.1944 komt zekere François Van Broeck (Eduard Pilaet) toe in Boom, te laat voor de redding van de Van Entschot brug over de Rupel.

Vanaf de ochtend van maandag 4 september 1944, vrijwaarde mijn vader, Pierre Lejon (PA) de bruggen van Boom van dynamitering.

Als goede vriend van de gebroeders Holsters (van voor de oorlog) is hij ontsnapt uit de gevangenis van Rijsel in juli 1944 en komt als provinciaal commandant ad interim vanwege de PA-PM het commando overnemen van Holsters en Rummens.

Omstreeks 9.30u. komt zekere François Van Broeck (Eduard Pilaet) toe in Boom, te laat voor de redding van de Van Entschot brug over de Rupel.

In Willebroek was een ander lid van het AS (sector Antwerpen?) die vanaf het Fort de tweede groep Britten opving en leidde tot aan de Rupel. Deze groep AS bestond uit Robert Vekemans, De Landtsheer en Staes.

Dit terwijl in Willebroek geen AS actief was. (de genoemden waren betrokken bij de dienst van de

waterwegen in Antwerpen. Vekemans bleek later goede betrekkingen te hebben met Eduard Pilaet en de inlichtingendienst (2° bureau). Pilaet stapte over van de PA-PM naar het AS, en was o.m. via koloniale en diamanthandel betrokken bij de moord op Patrice Lumumba.

De Coninck Georges was na de bevrijding lid van het "AS verbond Willebroek" die na de oorlog ontstond. Op donderdag 30 augustus 1945 werd een betoging ingericht op de markt in Willebroek als protest tegen zijn aanhouding door het parket op beschuldiging van moord met voorbedachte rade. (het ging om een aannemer uit Londerzeel).

Ik bezit een foto genomen op het Fort na de bevrijding waarop twee broers (?) De Coninck te zien zijn naast Constant Crab en François Luyckx die sinds 1940 in het verzet samen werkten met de PA-OF (o.m. voor de vluchtroute Comète met opvang in Willebroek Kraagput).

Op de eerste rij is een der De Conincks te zien in licht uniform , de andere op de tweede rij in een donker uniform als soldaat. Dit kan dan Albert De Coninck zijn.

Het AS op het Fort vanaf 4.9.1944 stond onder bevel van Baron De Meester en M. Mariot. Hier is nergens een De Coninck te vinden buiten een PA lid Theo De Coninck, mijn oom!

Mijn vader, Pierre Lejon was van beroep architect. Hij was in juli 1940 opgeëist om te werken bij de aanleg van het Duitse vliegplein op de Kouter in Hingene. Daar kwam hij in contact met de gebroeders Frans en Hendrik Van Beneden die lid waren van de Zwarte Hand. Er werd gesaboteerd en aanlegplannen werden doorgegeven via een koerierster van het netwerk "Dame Blanche".

Eind december 1940 sloot hij aan bij de partizanen (PA) van Jan Neutjens en Dolf Van den Heuvel.

Na de terechtstellingen van 7 van de 10 kernleden op 26 en 27 september 1943 werd hij lid van de PA Antwerpen, en was werkzaam als "scheepstimmerman" bij Donche & De Beuckelaer om verder aan opeising te ontsnappen.

De gefusilleerden waren Jan Neutjens / Albert Lenie / Pieter Thonet / Frans Beterams / Corneel Rombouts / Jozef Van Essche en Corneel Van Zaelen (die in Vught één dag eerder werd "opgehangen" met het katrollensysteem)

Van Albert Lenie bezit ik zijn afscheidsbrief.

Mijn vader is aangehouden door de Belgische Gestapo van het Fort in april 1941 en verbleef kort op het Fort.

Tot zo ver deze info.

We namen volgende tekst over uit het boek

**"Geschiedenis der vrijheid Walem"
van A. Goetstouwers.**

Op 6 juni 1944 kwam de langgewenste ontschepping in Normandië. Elkeen voelde de redding naderen, de zenuwachtigheid van de Duitsers steeg ten top en uitte zich in brutaliteit en onmenselijkheid.

Enkele dagen voor de bevrijding van Walem, was er een loos alarm aan de brug. De zogenaamde zwarten schoten als bezetenen in het rond en staken de schuur van Lode Schelkens in brand.

Maandag 4 september 1944 was de grote dag. De Duitsers lieten het fort in de lucht vliegen, wat ons vreselijke ogenblikken bezorgde. De derde en vierde ontploffing deden de grond schudden en weg en weer deinen als bij een aardbeving. Massa's stenen en ijzeren poutrellen vlogen door de lucht. Nog immer volgden kartets-ontploffingen op het fort, toen de verlossende Canadese tanks Walem binnenrukten.

Een centrale spitskolonne van een twintig tanks reed naar Walembrug, gesteund door twee zijkolonnen over Boom en Duffel. Een oude brug te Boom kon gered worden door de onverschrokken moed van een paar dapperen, doch de brug van Duffel vloog gedeeltelijk in de lucht; zodat de tankcolonne daar werd tegengehouden.

Bij het binnenrukken van de redders stormde gans Walem de straat op, onbewust van het gevaar, om de Canadezen te verwelkomen.

Toen gebeurde de dramatische redding van Walembrug. Emiel Engels, 52 jaar oud, invalide uit de vorige oorlog, was lid van de militaire weerstandsgroep Mechelen nr 413.* (zie pag. 4)

° Sint-Amansberg 29 januari 1892. + Knokke 1965.

Tijdens WOI gewond te Sint-Katelijne-Waver.

1920 beroepsmilitair en in 1935 bevorderd tot sergeant-majoor.

Foto van Emiel Engels van 7 april 1947 bij een bezoek aan Walem.

Tijdens de bezettingsjaren woonde op de Antwerpsesteenweg, ter hoogte van het Tivolipark, de heer Jozef (Jefke) De Koninck. Hij verschafte

onderdak aan een aantal leden van het verzet. Onder hen Oscar Dandoid en Emiel Engels.

Emiel Engels trok iedere dag naar Walem, vanwaar hij uit een tuin (die hij zozegde bewerkte) de troepenbewegingen om en rond de bruggen in het oog hield.

"Vanaf augustus (1944) bespioneerde ik de vijandige bewegingen rond en op de brug. Dat was gemakkelijk, ik bewerkte er een stukje moestuin. Er was weinig activiteit, behalve het aanbrengen van springladingen en ontstekingsmechanismen onder de brug".

Bron : Robert VAN DURME, Engels was zijn grootoom.

Maandag 4 september 1944: vanuit Mechelen zetten de Engelse tanks koers naar Walem.

Aan de woning van J. De Koninck namen Engels en

Dandoid plaats op de eerste tank die voorbij kwam, ontvouwde zijn plan aan de commandant, en reed mede tot aan de Galgestraat. In de nabijheid van de brug van Walem lieten beide mannen de tanks stoppen. Daar hield de colonne stil om te overleggen.

Agnes Van Nut vertelt het volgende hierover:

Ons vader, (Louis) hoorde het geratel van de tanks al, hij sprong vanaf het deurgat juist tot op den borduur, keek dan links en recht en kwam terug achteruit, hij zag de Duitsers schietens klaar op de arduin van de brug staan, toen haan de kerk, waar nu de apotheek is, de tanks twee aan twee het dorp binnenreden, heeft hij deze doen stoppen, hij zei 'Germans on the bridge', meer kon hij niet zeggen want hij kon geen Engels.

Emiel Engels, de oudste is van een tank gesprongen en is naar voor gekomen en vroeg "wat is er?" dan heeft ons vader gezegd dat daar Duitsers vechtensgereed stonden en dat er heel veel munitie lag. Dan hebben zij beraadslaagd. Emiel Engels en die andere 'de witte' zijn langs de huizen gegaan en een straat ingeslagen.

Dandoid en Engels wisten de explosieven zitten, zij zouden de hele zaak onschadelijk maken. Op het laatste moment besliste Emiel Engels de zaak alleen op te knappen. De achttienjarige Dandoid was volgens hem te jong om al zulke risico's te lopen.

Getuigenis van Maurice Van Gijssel uit Mechelen.

Gazet Van Mechelen

Engels snelde door de hovingen achter de huizen naar de Netedijk.

In 2005 verscheen in een uitgave van de Heemkundige kring Dr. Croquet - Walem

een getype verklaring van Emiel Engels, dd 30 oktober 1945.

Door de Kloosterstraat en de Galgestraat bereikte ik de brug van Walem. De oevers van de Zenne waren bewaakt en verspert, en de "Zwarten" in grys uniform, zoals één dezer: Jacobs van Oude God, me twee dagen tevoren had gezegd, bewaakten de brug en de pompinstellingen "Water Works". Deze zwarten betrokken de villa "Water Works" op ongeveer 80m afstand van de brug. Een telefoon-luchtlyn, op 4m boven den grond was aangebracht. Deze verbond de villa rechtstreeks met Mechelen en moest dienen voor alle signalisatie. Enkele dagen tevoren werden aldaar torpillen afgeladen, beweerde men en in een put naby de brug aangelegd. Deze werden met een gewapende kabel verbonden. Een feit stond vast : ze wilden den Geallieerden opmarsch stuiten.

Immers, kanonnen werden opgesteld te Lazerny en werden naar Mechelen gericht. Dit had ik vernomen by den schuurbrand naby den "Brugdraaier" op zaterdag 2 sept. '44 (schuur van Lode Schelkens).

Vanuit deze puinen en koteryen sloeg ik elke beweging gade. Uit schrik en in bedronken toestand, schoten de zwart-grijzen naar alles wat hen verdacht scheen, toen een duitsch onderofficier er wat orde had gebracht en eenige gryzen in een put aan den dyk ter bewaking van de brug, had opgesteld.

Het was reeds later dan 11 uur geworden en koortsig liep hy over en weer tot by de wachters. Een duitsch estaphete met moto, komende uit Mechelen overhandigde hem iets. Deze verdween zelf langs de Kloosterstraat in de richting van Duffel. Blykbaar werden de laatste schikkingen getroffen tot het

opblazen. Terwijl de onderofficier nogmaals de soldaten bezocht en deze zich snel verwyderden langs de Zenne-oever, overschouwde hy nogmaals de lading toen een ambulante-wagen nog traag kwam aangereden. Ik nam die gelegenheid te baat en volgde snel.

Hij was gewapend met een gestolen Duits geweer, en had drie handgranaten. Op de dijk was, onverwachts voor Engels, tijdens het middaguur een berg prikkeldraad ter versperring door de "zwarten" aangebracht, dat had Engels niet kunnen voorzien op zijn dagelijkse inspectietocht langs de brug. Moedig klom hij erover, kroop op zijn buik langs de tramrails naar het andere einde van de brug. Een enkele Duitser had hem gezien, doch kon niets verrichten daar een Canadese tank met zijn kleine mitrailleur hem voortdurend achter een boom verscholen, beschoot. Vlug wierp Engels een "lepelhandgranaat" in de schuilplaats van de Zwarten, waar er verschillende gekwetst werden; al wat kon, vluchtte achter het huis "Van Noyen".

(Dat bevond zich over de brug, en was de woning van de directeur van de waterleiding. De zwarten paradeerden er graag op het balkon in uniform. Zij voerden daar ook de controles uit op smokkelwaar).

Een tweede handgranaat volgde, haperde aan een boomtwijg en kwam daardoor in het keukenraam terecht, waar hij ontplofte tegen de kleine telefooncentrale aldaar opgesteld, zodat de Duitsers te Reet en te Antwerpen, zonder rechtstreeks contact waren met hun voorpost aan de Nete. Toen snelde Engels de brug terug op en sloeg met zijn geweer de tientallen draden over, welke de moordende vonk moesten overdragen naar de pakken dynamiet, hangende aan de boomstammen van de ene (houten) brug; toen trok hij de lonten over, die leiden naar de ondermijningskamers van de nieuwe (door de Duitsers gebouwde) brug.

Geen mensch meer te zien en in de villa alles dood-stil. Een schot gaat af. Ik spring binnen de deur. Hy wil toesnellen, maar ik vuur in zyn richting, hy antwoord en valt. Hy sleept zich weg langs de Zenne-oever. Ik ruk snel de twee accumulatoren en de magneto van de kabels en sliger dezen tusscher het puin.

Naby bloed sporen vond ik een brieven tasch. Snel vlieg ik de brug over en haast me tussen de huizen weg daar ik vreesde achtervolgd te worden.

Langs alle binnen-wegen bereikte ik myn woning ongedeed. 'S anderen daagsvroeg haalde ik de weggeworpen accumulatoren en de magneto, welke nog in zeer goeden staat waren. De brieven tasch behoorde aan Obergefr. Peter Schreûrer. Rond half-één reden de tanks door Mechelen naar Walem.

Toen deed hij teken aan de tanks dat alles veilig was. Hetzelfde ogenblik doorboorde een kogel zijn linkerarm, terwijl op de "Waterworks" drie rode vuurpijlen in de lucht gingen. Was dit het teken om de bruggen te laten springen? Dan was het te laat gegeven.

Engels viel buiten kennis op de grond, doch een kleine tank kwam hem opladen en de vergezellende officier bracht hem naar het klooster van de zusters te Walem, die hem onder leiding van Dr Coen, liefdevol verzorgden. (Omdat Engels begeleid werd door twee soldaten dachten de omstanders eerst dat het om een opgepakte landverrader ging).

Een kort artillerieduel ontstond. Een Duitse batterij

staande op Lazernij werd onbruikbaar geschoten door de Canadezen, twee camions met munitie vlogen er in brand, een wagenpaard werd gedood en een luxe-auto met een hoge Duitse officier werd uiteengereten.

Na enkele schoten gelost te hebben op de halfzware artillerie van de Duitsers op de Vosberg, die niet antwoordden, daar zij op dat ogenblik aangevallen werden in de rug door de tanks, welke over de oude brug van Boom gekomen waren. Toen konden de Canadezen vooruit stormen naar Reet, waar dichtbij het kasteel "Van den Berg" de zware artillerie van de Duitsers opgesteld stond. Daar werden de Duitse officieren verrast tijdens hun middagmaal met de kreet: "Hands up", en waren spoedig gevangenen.

Toen begon de merkwaardige tocht' naar Antwerpen en zijn haven. De witte brigade te Antwerpen wist eer dan de Duitsers hoe het er aan de Nete was toegegaan, want de Duitsers verkeerden toen nog steeds in de mening dat de Engelse tanks nog voor de Nete stonden.

De redding van Walebrug voorkwam de grootste onheilen. Niet enkel Walem, maar ook Mechelen en zeker Antwerpen met zijn haven, werden gered door de heldhaftige Emiel Engels en zijn collega's uit Boom.

Hadden de Duitsers de brug kunnen laten springen, dan was er een zware Neteslag ontstaan, waarbij de Duitsers het voordeel zouden gehad hebben, een geweldige bevoorradingsplaats ter plaatse te hebben. Zo had een verwoede veldslag kunnen ontstaan, waarbij de slag om het kanaal te Geel maar schermutseling zou gebleken zijn

Na de middag van dezelfde dag kwam een boerenkar met Duitse soldaten van Poolse nationaliteit, gevangen op de "Waterworks" en op de Vosberg, door het dorp gereden, begeleid door een soldaat van de weerstand : de 18 jarige Oscar Dandoid. Geen enkele Canadese soldaat was er nog te Walem, maar wel zakten langs de Doorndijk en het Langbroek, een driehonderd Duitse SS troepen, vanuit de Provinciale Tuinbouwschool onder Mechelen, naar Walem, om te kunnen ontsnappen aan de omsingeling.

Een Duits SS officier met twee soldaten kwam juist op dat ogenblik door het huis van bakker Carpentier, tegenover de kerk, buiten. Tegenover de Duitse mitrailletten stond Dandoid machteloos met zijn eenvoudig geweer. Hij loste een schot en wilde zich haastig in veiligheid stellen door in een huis te vluchten. Helaas de deur was gesloten. Hij vluchtte achter zijn wagen; te laat, de Duitsers kogelden hem neer, en verbrijzelden met revolvergeschoten zijn schedel, terwijl hij reeds stervende was.

Oscar Dandoid ° Mechelen 13-02-1922, Weerstander OMBR, duikt onder als werkweigeraar, sabotage, gesneuveld in bevolen dienst aan de kerk te Walem.

Bron : Heemkundige Kring Dr. Croquet - Walem
Uitgave nr.19 - 2010.

Er is nog veel onduidelijkheid over Dandoid, men spreekt van een 18 jarige maar gezien zijn geboortedatum moet hij al 22 geweest zijn. Waarom is hij te Walem begraven, als hij daarvan geen inwoner was? We zoeken verder.

Volgende opmerkingen werden opgetekend door ooggetuige Savina Carpentier, dochter van bakker Carpentier.

Ik en ons moeder waren naar de bovenverdieping gegaan om onze drapeau te gaan buitenhangen en zagen vanuit het venster het volgende:

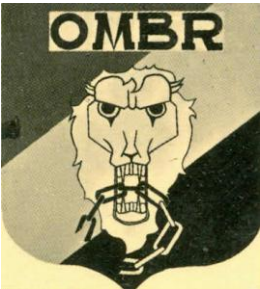
Als Dondoid kwam aangereden met zijn paardenkar krijgsgevangenen, gingen verschillende mensen naar hem toe en drongen aan om de acht a tien in Duitse uniformen gevangen terug vrij te laten omdat er nog veel Duitse militairen in de omgeving rondliepen en men represailles vreesde, hij weigerde categoriek. Plots kwamen er Duitsers met de bajonet op het geweer van uit de achtergelegen velden en tuinen door de woningen tevoorschijn.

De mensen stoven uiteen, Belgische vlaggen werden terug binnengehaald. Drie officieren keken naar Dandoid die als eerste een beweging maakte met zijn wapen, daarop schoot een van de officieren hem neer, ging naar hem toe en gaf hem het genadeschot. Dondoid had een rood "plasteronneke" aan dat door de wind over zijn gezicht wapperde, hij lag daar op de tramsporen tot de avond.

Toen de Duitsers zich terugtrokken via de huizen sprak een Belg hen in het Duits aan. De Duitsers spraken geen woord, zij trokken zich gelaten terug naar de achterliggende beemden.

Alhoewel deze Duitsers zich heel gedisciplineerd gedroegen had dit voorval uit de hand kunnen lopen en waren de gevolgen daarvan voor Walem niet te overzien geweest.

Er zijn getuigen die twee piloten hebben gezien die werden weggeleid door een Duitser, deze had een valscherf bij zich dat wat over de grond schuurde, kinderen traptte daar op zodat de Duitser telkenmale een schok kreeg. Wie weet daar meer over?

(OMBR), Organisation Militaire Belge de Résistance was een actieve weerstandsorganisatie die gesticht werd door militairen die teruggekeerd waren uit Duitse gevangenschap en was over gans België actief.

* Joseph Scheppers de Bergstein, Hij werd geboren te Mechelen op 3 april 1894.

Behorend tot de militieklas van 1914 nam hij deel aan de eerste wereldoorlog als lid van het 7 e linieregiment.

Hij gedroeg zich zeer moedig aan het front en nam deel aan de gevaarlijkste patrouilles waarbij de vijand in de loopgrachten overvallen werd. De 7 e linie was het eerste regiment dat door Koning Albert aan de IJzer met de strik van de Leopoldsorde werd vereerd.

Tijdens de mobilisatie voerde hij het bevel over een compagnie van de 15e linie. In die functie nam hij deel aan de Achttiendaagse Veldtocht.

Hij was gehuwd met Louise de Witte. Zij vestigden zich op het kasteel Emmaus en hadden samen vijf kinderen.

Reeds in december 1940 richtte hij de Mechelse afdeling van het "Belgisch Legioen" met enkele vooraanstaanden

uit Mechelen op. De organisatie werd verder uitgebreid met vertakkingen en actieve cellen in Duffel, Lier, Heist op den Berg, Willebroek en Puurs. Op 29 februari 1944 om 8u. 's morgens werd hij op aanwijzing van een landverrader door de Gestapo aangehouden en naar Antwerpen afgevoerd waar hij drie maanden verbleef. Op 8 mei werd hij gedeporteerd naar het concentratiekamp Buchenwald en vandaar naar Elrich Dora. Op 12 oktober

1944 sterft hij daar de marteldood.

Zijn organisatie bleef doorwerken tot aan de bevrijding.

In memoriam

Louis Alewaters - °Tisselt 30/11/ 1921 - + Vilvoorde 09/01/2012

'lid van De Zwarte Hand' Aangehouden op 27 oktober 1941. Gross Rosen (81.732). Bevrijd uit Bergen Belsen op 15-04-1945 . Weduwnaar van Mariette Van Praet)

Louis Alewaters heeft weinig vertelt over zijn wedervaren tijdens de oorlog.

Hij is net als alle andere leden van de Zwarte Hand Verzetsgroep op 27 oktober 1941 gearresteerd en naar het Fort van Breendonk gebracht voor hele zware en brutale ondervragingen.

De enigste verzetsdaad die hij gedaan heeft, is sluiipers verspreiden in Klein-Brabant.

Daarna heeft hij ook een lange weg afgelegd van gevangnissen in België en Duitsland en verschillende concentratiekampen in het Nazi-Duitsland.

Hij was één van de 36 leden die deze gruwel overleefd heeft van een groep van 111 verzetsleden, de meesten waren jonger dan 20 jaar bij hun arrestatie.

Met dank aan Hilda Vivijs van de Vriendenkring De Zwarte Hand voor deze informatie.

OPROEP !

Wij zijn op zoek naar informatie en foto's van de inhuldiging van het Monument voor de Politieke Gevangenen gelegen aan de Van Benedenlaan (Brusselpoort) te Mechelen. Alles is welkom.

LIDGELD NIET VERGETEN !

Een nieuw jaar met nieuwe uitdagingen. Daarom is het belangrijk dat wij kunnen rekenen op uw jaarlijkse bijdrage.

Gelieve uw bijdrage van 10 € of een steuntje in de rug is ook nog altijd welkom, te storten op het reknr. BE41 0011 0808 0510 / Filip Doms / OF-PA Mechelen.

Bij voorbaat hartelijk dank.